

Forskellige Højtider og Fester.

Julen har alle Dage været en Højtid, der i Særdeleshed er blevet fejret til Overflod og ikke mindst paa Landet.

Juleaftensnadveren bestod i Kødsuppe, Steg og Æbleskiver. Æbleskiver og Prossekage var staaende Retter fra først til sidst i Julen, og i Julen var Gæstfriheden særlig stor. Ingen, hvem de end var, maatte gaa uvederkvæget fra noget Hjem. Prossekage var en Slags Havregrynskage, meget velsmagende, der blev bagt i Ovnens samtidig med at der bagtes Brød.

Nytaarsaften fejredes paa samme Maade som Juleaften og Hellig 3 Kongersaften bød ogsaa paa en bedre Nadver. Nytaarsaften var undertiden forbundet med lidt Nytaarsløjer. De Højtids Aftener fik Kreaturerne altid et godt Gift Hø.

I ældre Dage indtil omkring ved 1870 var det Skik at give Tjenestefolkene Julemad. Denne Skik bestod i, at Madmoderen gav Tjenestefolkene hver en Prossekage, et Stykke Flæsksteg og et Hvedebrød. Julemaden kunde Tjenestefolkene siden efter eget Behag spise af i Julen.

Julen varede til Kyndelmisse (2. Februar), og Kyndelmisseaften spistes Julen ud.

Mortensaften var i Særdeleshed Møllernes Højtidsaften, og paa denne Aften skulde alle Møller staa stille, og ingen Kværn maatte være i Virksomhed. Naar en Møller ikke fejrede Mortensaften, men lod sin Mølle gaa, kunde der ventes meget Uheld i det kommende Aar. Kværnene vilde springe, Mølleværket gaa i Stykker, og hvad der nu kunde indtræffe af andre Genvordigheder.

Mortensaftensnadveren bestod altid for Møllerens Vedkommende i Gaasesteg.

Grunden til, at Mortensaften er en saa stor Højtid for Møllere skal være den, at den franske Biskop Morten skal have gjort en Opfindelse paa Mølleriets Omraade til stor Lettelse for Møllerne. Forud for denne Opfindelse skulde der bestandig staa en Mand ved hver Kværn for at rage Kornet ned i denne, efterhaanden som det blev malet. Men Bispen opfandt Støds-kuffen, der paa en bekvem Maade regulerer og bringer Kornet ned i Kværnen, saa der ikke mere behøvedes nogen Mand til dette Arbejde.

Ungdommens Gildeslav. Ligesom de ældre i Sallinge havde et Gildeslav, havde Byens Ungdom ogsaa deres, der aarlig bestod af 6 Julelege, 1 Fastelavnsgilde og 1 Pigegilde.

Julelegene begyndte efter Jul og holdtes skiftevis i Gaardene. Ved en Juleleg blev Ungdommen uden Vederlag beværtet med Smørrebrød, Øl og Kaffe. Alt, hvad Ungdommen havde at betale, var den Musikant, som spillede til Dansen. Ved Julelegene betalte Karlene Musikken.

Fredagen før Fastelavn var der Ringridning, der altid foregik i Byens Toftegyde. En Snor var trukket tværs over Gyden mellem et Par Træer, og midt paa denne var fastgjort en Klemme, hvori en Ring var anbragt. Byens unge Karle mødte til Hest, hver med et kort Spyd i Haanden. Ridningen forbi Ringen skulde foregaa i Galop, og Rytteren skulde søge at tage Ringen paa sit Spyd. En Hornblæser var tilstede og blæste et Stykke, hver Gang en Rytter havde taget Ringen. Naar en Rytter havde opnaaet at tage den 14 Gange, blev han Konge, den, som var højest derefter blev Dronning, og dermed ophørte Ringridningen.

Fastelavns Mandag samledes Byens unge Karle atter til Hest for at ride Fastelavn. Kongen var pyntelig klædt, og den Karl, der var Dronning, var klædt i Kvindeklæder og red i en Tværsadel. Optoget sluttede altid med et Par Bajadser eller Hofnarre, der sad paa et Par gamle magre Heste. Hele Skaren drog saa Byen rundt og indsamlede Penge til Fastelavnsgildet, der afholdtes kort Tid efter. De indsamlede Penge anvendtes til lidt fine Drikkevarer og enkelte andre Ting.

Pigegildet var det sidste i Gildesrækken. Det holdtes først paa Foraaret. Ved dette Gilde betalte Pigerne Musikken, ligesom det ogsaa var dem, der bød op ved Dansen.

Børnenes Gildeslav. Børnene havde ligesom Ungdommen et Gildeslav, der bestod af 6 Julelege og 1 Fastelavnsgilde. Deres Julelege begyndte ogsaa efter Jul og gik skiftevis fra Gaard til Gaard og holdtes paa samme Maade som de voksne med Dans og Musik. For en Sikkerheds Skyld hentede undertiden Forældrene deres Børn i Gildesstuen om Natten, naar de skulde hjem. Børnene havde ogsaa et Fastelavnsoptog til Fods og derefter et Fastelavnsgilde.

Smedegilde. Smeden i Sallinge var indtil for godt en Snes Aar siden fast lønnet, d.v.s. at de Gaardmænd, der fik smedet hos ham, betalte ham en vis aarlig Afgift, som bestod i 6 Skp. Rug, 6 Skp. Byg, 10 Knipper Halm og et Vallegilde. Hos enkelte fik han af Halm kun 4 Knipper, men saa til Gengæld et Løs Tørv.

Ved et Vallegilde forstaas, at alle, der lod smede hos Smeden, engang i Forsommeren skulde levere ham Mælk til at lave Ost af, uden at der dog var fastsat noget bestemt Maal for Leveringen. Og ellers bestod Vallegildet kun i, at de Piger, der ankom med Mælken, blev beværtet med Kaffe, tidligere med Mjød.

I ældre Dage var der paa Landet flere, der indbød til Vallegilde, saaledes Degnen og mange Steder ogsaa Præsten og saa godt som alle Steder Jordemoderen. Distriktsjordemoderen for Øster-Hæsinge og Hillerslev afholdt Vallegilde indtil 1898, dog mod Slutningen ganske vist i noget formindsket Form. En hel Del af disse Vallegilder, som ikke var nogen Forpligtelse, hørte lidt efter lidt op, da Bønderne ikke længere vilde bidrage dertil. Der var forhen ingen, der havde saa dejligt et Stykke Ost som de, der holdt Vallegilde, og man finder næppe i Nutiden Mage til denne Sødælksost.

Smedegilde. Naar en Mand skulde have noget Arbejde udført hos Smeden, have sine Heste skoet og sine Avlsredskaber repareret, skulde han sende Smeden sine Karle til Hjælp, ligesom han ogsaa selv skulde lægge baade Kul og Jern til. Karlene skulde være Smeden behjælpelig med at slaa med Forhammer og trække Blæsebælgen, og det var ofte en drøj Tur i de Dage, naar gamle Plovjern skulde smedes om til Hestesko, og gamle Hestesko laves til Søm. Der skulde baade hamres og blæses.

Smeden skulde ogsaa have sin Kost hos den Mand, der var til Smede, og om Eftermiddagen fulgte han med i Byen og spiste.

Om Efteraaret indbød Smeden til Smedegilde, og Mændene indfandt sig saa med Korn og Halm, eller hvad de nu skulde levere. Selve Gildet holdtes om Aftenen. Ved dette blev der flere Gange i Løbet af Natten ombudt Smørrebrød samt Drikkevarer efter Behag, og ellers blev Tiden fordrevet med Kortspil. Var en Mand forhindret i at deltage i Gildet, sendte han sin Karl som Stedfortræder.

Ornegilde. I Sallinge var det indtil 1880 Skik at holde Byorne, og om Foraaret blev der holdt et Ornegilde. Det afholdtes i den Gaard, hvor Byornen var. Her indfandt Gaardmændene sig hver med et Par Skp. Byg, kaldet Ornebyg, som tilfaldt den Mand, der havde Ornen. Deltagerne i Gildet blev bevertet med Smørrebrød og Drikkevarer, og Tiden gik med Samtale og Kortspil.

Foruden alle de nævnte Gilder fandtes endnu en hel Del, som Rejsegilder, Igangsgilder og Pølsegilder efter enhver større Svineslagtning, og endelig til Slut Høstgilder, der blev holdt i hver Gaard og hvert Hus. Gaardmændene holdt deres Høstgilder efter Høst for dem, der havde været behjælpelige med Høstarbejdet, og Husmanden for sin Pløjemand, der altid var en Gaardmand.

Traktementet ved et Høstgilde var Kødsuppe, Steg og Kage. Høstgilderne afholdes fremdeles i uforandret Form. (1909).

I længst forsvundne Tider var der endnu en hel Del flere Gilder som Karte- eller Kardegilde og andre lignende Sammenkomster, som fremkom ved Arbejder, der udførtes i Fællesskab.

Endnu maa nævnes Gravøl, der blev drukket i Bylavet hos Oldermænden, naar en Mand ved sin Død var udgaaet af Bylavet. Det var en Mindefest eller et Mindeøl til Ære for den afdøde.